

UNABOMBERIO manifestas

GENIALAUS PAMIŠĖLIO ĮŽVALGOS APIE TECHNOLOGIJŲ,
VISUOMENĖS IR ŽMONIJOS ATEITĮ

TED KACZYNSKI

TED KACZYNSKI

UNABOMBERIO manifestas

TECHNOLOGINĖ VISUOMENĖ
IR JOS ATEITIS

Vertė
JURGA ŽIUGŽDIENĖ

PROLOGAS

1995-ųjų rugsėjo 19 dieną įtakingiausi ir didžiausi JAV dienraščiai *The Washington Post* ir *New York Times* išspausdino vienus skandalingiausių spaudos istorijoje numerių. Tos dienos *Washington Post* turinys buvo ganėtinai skurdus: keli filmų anonsai ir pora recenzijų, įprastinės sporto apžvalgos ir pilnas, daugiau nei 35 000 žodžių manifesto „Industrial Society and Its Future“ („Technologinė visuomenė ir jos ateitis“) tekstas. *New York Times* šį manifestą išspausdino specialiaame aštuonių puslapių priede.

Paslaptingasis asmuo, pasirašęs manifestą slapyvardžiu FC (angl. k. – *Freedom Club* (Laisvės klubas)), šešiolika metų siuntinėjęs sprogmenis atskiriems asmenims ir nužudęs tris bei sužeidęs daugiau nei 20 žmonių, atsiuntė kelioms redakcijoms laiškus su reikalavimu išspausdinti jo tekstą pagrindiniuose dienraščiuose. FTB pavadino šį kreipimąsi „Unabomberio manifestu“. Tuometinė JAV generalinė prokurorė Janet Reno ir FTB direktorius Louisas Freehas rekomendavo paskelbti tekstą dėl dviejų priežasčių: pirmiausia todėl, kad FTB, vadovaudamasi teismo kalbininko Jimo Fitzgeraldo patarimais, tikėjosi, jog paskelbus manifestą kas nors gali atpažinti ir identifikuoti autorių, antroji priežastis – nerimas dėl visuomenės saugumo. Asmuo savo laiškuose pareiškė, jog liausis siuntinėti sprogmenis, jeigu jo manifesto tekstą, visą ir

niekaip nepakeistą, išspausdins pagrindiniai ir prestižiniai dienraščiai. Nors Bobas Guccione'as savanoriškai pasisiūlė paskelbti manifestą *Penthouse*, tačiau sprogdintojas nemanė, kad *Penthouse* yra toks svarbus ir gerbtinas kaip *The New York Times* ir *The Washington Post*, todėl pareiškė, jog pasiliks teisę susprogdinti dar vieną bombą, jeigu *Penthouse* išspausdins dokumentą vietoje jo pareikalautų dienraščių.

Taigi Unabomberio reikalavimas buvo įvykdytas, o taisyklė nesiderėti su teroristais – sulaužyta.

1995 m. rugsėjo 19 d. *New York Times* buvo išspausdintas garsojo teroristo manifestas, idant sprogdinimai liautųsi.

Nors laikraščio redaktoriai pristatė Unabomberį kaip pamišėlį teroristą, tačiau jo manifestu netrukus susidomėjo iškiliausi ir įtakingiausi pasaulio politikai.

Alstonas Chase'as *The Atlantic* rašė: „[Manifestą] daugelis mąstančių žmonių priėmė kaip genialų kūrinį, arba bent jau kaip gilų ir labai protingą“.

„Smerktinas dėl žmonių žudymo ir žalojimo... tačiau daugelis minčių absoliučiai teisingos“, – pastebėjo Keithas Albrow, rašytojas ir psichiatras.

„Jeigu tai bepročio darbas, daugelio politinių filosofų – Jeano Jacqueso Rousseau, Thomo Paine'o, Karlo Marxo – darbai vargiai turi daugiau sveiko proto“, – teigė Jamesas Q. Wilsonas, Kalifornijos universiteto (UCLA) politikos mokslų profesorius.

„[Jis] buvo teisus dėl vieno: technologijos dirba sau, o ne mums“, – Kevinas Kelly's, *WIRED* atsakingasis redaktorius.

Paulas Kingsnorthas, buvęs *The Ecologist* redaktoriaus pavaduotojas ir vienas iš *The Dark Mountain Project* įkūrėjų, Unabomberio argumentus laikė „įtikinamais ir keliančiais susirūpinimą“ ir teigė, kad jie „gali pakeisti gyvenimą“.

KAS TAS UNABOMBERIS?

Theodoras Johnas Kaczynskis gimė 1942 m. gegužės 22 d. Čikagoje, Ilinojaus valstijoje, antrosios kartos lenkų kilmės darbininkų šeimoje. Manoma, jog dėl ilgalaikės izoliacijos ligoninėje, kai buvo tiriami gausūs nežinomos kilmės bėrimai, kūdikis (nuo šešių mėnesių be tėvų aštuonis mėnesius praleido infekciniame skyriuje) patyrė ankstyvą psichologinę traumą ir dėl to sutriko Theodoro emocinis vystymasis. Šeima prisiminė, kad vaikas be galo emociškai ir su didele užuojauta reaguodavo į bejėgius narvuose uždarytus gyvūnus. Jo motina spėjo, kad ši užuojauta kilo dėl neigiamos sūnaus patirties ir izoliacijos ligoninėje.

Kita vertus, Čikagos Shermano pradinės mokyklos, kurią berniukas lankė nuo pirmos iki ketvirtos klasės, darbuotojai vaiką charakterizavo kaip visiškai sveiką, puikiai bendraujantį ir itin gabų moksleivį. Kai Tedui sukako 10 metų, šeima persikėlė į Čikagos priemiestį *Evergreen Park*, kur berniukas mokėsi nuo penktos iki aštuntos klasės. Čia buvo nustatyta, kad jo IQ labai smarkiai viršija kitų bendraamžių – siekia 167. Turint omenyje, kad Stepheno Hawkingo intelekto koeficientas – 160, Theodoro gebėjimai prilygo genijaus. Dėl šios priežasties berniukas peršoko dvi klases, tačiau emociškai jam tai buvo sunkus periodas – jei iki tol Kaczynskis neturėjo jokių problemų bendraudamas su bendraamžiais, netgi buvo savotišku lyderiu, tai patekęs tarp vyresnių vaikų pajuto, jog nepritaupo.

*

Anot kaimynų, Kaczynskiai buvo geri tėvai – jie nepaprastai rūpinosi vaikais. Nors abu jų berniukai buvo gabūs, bet Tedo gabumai buvo išskirtiniai. Ko gero, išskirtinai aštrus ir įžvalgus berniuko protas tapo jo prakeiksmu, vaiko individualumas kėlė rūpesčių ir buvo nesuprantamas aplinkiniams, netgi tėvams. Deja, beveik visada tai, kas smarkiai viršija vidutinius sugebėjimus,

nestandartinis ir gilus mąstymas kelia vidutinių protų sumišimą, kartais net priešišumą ir baimę, todėl tokie gebėjimai dažnai ne tik neskatinami ir nesuprantami, bet tiesiog slopinami. Nors vidurinėje mokykloje Tedas puikiai mokėsi, grojo trombonu, buvo daugybės mokslinių draugijų narys, smarkiai lenkė savo bendramokslius mokymosi rezultatais, jis vis tiek buvo laikomas autsai-deriu, nebuvo vertinamas kaip asmenybė, į jį buvo žiūrima tik kaip į savotiškas „vaikštančias smegenis“.

*

Peršokęs dvejus metus ir vos penkiolikos baigęs vidurinę mokyklą, šešiolikmetis Theodoras Kaczynskis buvo priimtas į Harvardą. Studentiškam gyvenimui jaunuolis buvo visiškai psichologiškai nepasiruošęs, tačiau 1962-aisiais jis baigė mokslus ir įgijo matematikos bakalauro laipsnį.

*

Studijų metai pasižymėjo įdomiu ir kartu makabrišku faktu – vaikas dalyvavo labai prieštaringai vertintame ir daugelio mokslininkų pasmerktame Harvardo psichologo Henry’io Murray’aus vykdytame tyrime. Šio tyrimo dalyviams buvo pasakyta, kad jie turės kalbėtis asmeninėmis ir filosofinėmis temomis ir parašyti rašinį, kuriame būtų išsamiai aprašyti jų įsitikinimai, gyvenimiškos nuostatos ir siekiai. Vėliau šie rašiniai perduoti anoniminiam advokatui, kuris tyrimą pavertė įnirtingomis ir įžeidžiančiomis atakomis prieš asmenį. Naudodamasis rašinių medžiaga, jis atkakliai ir agresyviai puolė respondentus, elektrodais fiksudamas jų fiziologines reakcijas ir filmuodamas susitikimus. Vėliau rodė tiriamiesiems filmuotą medžiagą ir tyčiojosi iš jų pykčio ir įniršio. Eksperimentas tęsėsi trejus metus (maždaug 200 valandų), visą tą laiką kartą per savaitę Kaczynskį kas nors žemino ir tyčiojosi.

Vėliau jo advokatai aiškino, kad šis eksperimentas sąlygojo priešišumą „proto kontrolei“. Kai kurių šaltinių teigimu, H. Murray’aus eksperimentai buvo slaptų CŽV tyrimų dalis.

Praėjusio amžiaus šeštajame dešimtmetyje MK-Ultra programą, skirtą „smegenų plovimui“, nelegaliai ir nepaisant žmogaus teisių vykdė Mokslinės žvalgybos biuras (*Office of Scientific Intelligence*). A. Chase'as ir kiti manė, kad ši patirtis galėjo paskatinti Kaczynskio nusikalstamą veiklą. Tačiau pats Kaczynskis pareiškė, kad jis piktinosi Murray'aus atliekamais darbais pirmiausia dėl privataus gyvenimo pažeidimo, bet teigė esąs „visiškai įsitikinęs, kad patirtis su profesoriumi Murray'umi neturėjo reikšmingos įtakos gyvenimui“.

*

Baigęs Harvardą, T. Kaczynskis išvyko į Mičigano universitetą ir ten įgijo magistro (1964 m.), o paskui ir daktaro (1967 m.) laipsnį, per metus išsprendęs problemą, kurios net jo mokytojai nesugebėjo išnarplioti. Mičigano universitete Kaczynskis specializavosi kompleksinėje analizėje, jo sritis buvo geometrinių funkcijų teorija. Jaunuolio intelektas ir gabumai darė nepaprastą įspūdį. Profesorius Peteris Durenas apie Kaczynską sakė: „Jis buvo neįprastas žmogus, visiškai nepanašus į kitus magistrantus. Savo darbui jis skyrė daug daugiau dėmesio ir siekė atrasti matematinę tiesą“. George'as Piranianas, kitas Mičigano universiteto matematikos profesorius, pareiškė: „Pasakyti, kad jis buvo protingas – reiškia, nieko nepasakyti“.

Būdamas 25-erių T. Kaczynskis tapo jauniausiu matematikos profesoriumi asistentu Kalifornijos Berklio universitete.

Tačiau jam sunkiai sekėsi bendrauti su auditorija, dėstyti medžiagą, tad po dvejų metų jis atsistatydino be jokių paaiškinimų.

Atsistatydinęs iš Berklio, Kaczynskis persikėlė į tėvų namus Lombarde, Ilinojaus valstijoje, o dar po dvejų metų, 1971 m., visiškai atsiskyrė, apsigyveno Montanoje savo paties pasistatytame namelyje be elektros ir vandentiekio. Pragyveno gaudamas minimalias pajamas: dirbo atsitiktinius darbus ir priimdavo negausią šeimos paramą. Stengėsi gyventi kuo paprastesnį gyvenimą, būti

arčiau gamtos – mokėsi atpažinti valgomuosius augalus, pažinti gyvūnų pėdsakus, šaudyti iš lanko, išbandė ekologinį ūkininkavimą. Toks gyvenimo būdas buvo gana įprastas tų vietų gyventojams, tad nieko pernelyg nestebino. Vietiniams gyventojams neįprastai atrodė nebent tai, kad miestelio bibliotekoje jis užsakydavo klasikinės filosofijos knygas ir skaitė jas originalo kalba.

Deja, netrukus Kaczynskis suvokė, kad pramonės ir nekilnojamojo turto plėtra greitai sunaikins ir šią idilišką vietą. Ilgainiui tokių nuošalių kampelių liks mažiau, kol jie visai išnyks. Tada jis ėmėsi veiksmų. Nuo 1975-ųjų ėmė gilintis į sociologiją ir politinę filosofiją ir nusprendė, kad žmogaus polinkis „eiti mažiausio pasipriešinimo keliu“ reiškia, kad smurtas – vienintelis būdas sunaikinti pramoninę-technologinę sistemą.

SPROGDINIMAI

Nuo 1978 iki 1995 metų Theodoras Kaczynskis išsiuntė paštu arba pristatė pats 16 sudėtingos konstrukcijos sprogmenų, kurie nužudė tris žmones ir dar 23 sužeidė.

Pirmąjį Kaczynskio sprogmenį aptiko medžiagotyros profesorius Buckley's Cristas Šiaurės vakarų universitete Evastone, Ilinojaus valstijoje. Ilinojaus universitete Čikagoje 1978 m. gegužės 25 d. buvo paliktas paketas su atgaliniu B. Cristo adresu. Cristas buvo tikras, kad niekam nieko nesiuntė, tad įtarė kažką negero ir susisiekė su policija. Pakuotė sprogo pareigūno Terry'io Markerio rankose ir jį sužeidė.

1979 m. sprogmuo buvo paliktas *American Airlines* lėktuvo „Boeing 727“, skridusio iš Čikagos į Vašingtoną, krovinių skyriuje. Bomba nesprogo, nes sugedo jos laiko mechanizmas, tačiau dėl pasklidusių dūmų lėktuvas buvo priverstas nusileisti avariniu būdu. Aviakompanijos vadovybė teigė, jog sprogusi bomba nebūtų padariusi didelės žalos.

Kadangi mėginimas susprogdinti lėktuvą laikomas federaliniu nusikaltimu, į tyrimą įsitraukė Federalinis tyrimų biuras (FTB, angl. k. FBI), pradėdamas bylą kodiniu pavadinimu UNABOM (angl. k. – **u**niversity **a**irline **b**omber). Dar vieną sprogmenį Kaczynskis nusiuntė tuometiniam *United Airlines* prezidentui Percy'ui Woodui.

Kaczynskis kiekvienoje bomboje palikdavo klaidinančių užuominų, visi sprogmenys laikui bėgant keitėsi, ruošdavo juos itin atsargiai, pirštų atspaudai ant sprogmenų ir vokų niekada nesutapo, tačiau visuose juose, išskyrus pirmuosius, būdavo paliktas ženklas FC – „Freedom club“ („Laisvės klubas“).

1985 m. jo sprogmuo pirmą kartą rimtai sužalojo žmogų – studentą magistrantą ir Jungtinių Amerikos Valstijų karinių oro pajėgų kapitoną Johną Hauserį, praradusį keturis pirštus ir akį. Tais pačiais metais, sprogus savadarbei bombai, užtaisytai vinimis ir stiklo šukėmis, žuvo pirmoji auka – 38 metų kompiuterių parduotuvės savininkas Hughas Scruttonas iš Sakramento Kalifornijoje. Bomba buvo palikta jo parduotuvės automobilių stovėjimo aikštelėje. Panaši ataka prieš kompiuterių parduotuvę įvykdyta ir Solt Leik Sityje, Jutos valstijoje. 1987 m. vasario 20 d. sprogmuo, paslėptas medžio pliauskoje, sužeidė Gary Wrightą, kai šis bandė jį išnešti iš parduotuvės automobilių stovėjimo aikštelės. Sprogimas nutraukė kairės rankos pirštus, į kūną susmigo daugiau nei 200 skeveldrų. Šios diversijos metu Kaczynskis buvo pirmą kartą pastebėtas, surinkus liudininkų parodymus, buvo nupieštas ir išplatintas fotorobotas – sprogdintojas pavaizduotas su barzda ir ūsais, apsigobęs gobtuvu ir paslėpęs akis po saulės akiniais.

1993-aisiais, po šešerių metų pertraukos, Kaczynskis išsiuntė sprogmenį Jeilio universiteto informatikos profesoriui Davidui Gelernteriui. Nors buvo sunkiai sužeistas, Gelernteris pasveiko. Tą patį savaitgalį sprogstanti siunta pasiekė Charleso Epsteino iš Kalifornijos universiteto San Franciske namus. Kai atidarinėjo

siuntinį, sprogmuo nutraukė jam kelis pirštus. Po to sekė telefoninis grąsinimas Gelernterio broliui, genetikos ir neuromokslų profesoriui Joelui Gelernteriui, o dar po dvejų metų grąsinantį laišką gavo Masačusetso technologijos instituto genetikas ir molekulių biologas Phillipas Sharpas.

1994 m. Šiaurės Kaldvelyje, Naujajame Džersyje, paštu gautas sprogmuo nužudė *Burson-Marsteller* vadovą Thomasą J. Mosserį.

Savo laiške *The New York Times* Kaczynskis paaiškino, kad bombą Mosseriui atsiuntė dėl to, jog šis stengėsi gerinti viešą kompanijos *Exxon* įvaizdį po *Exxon Valdez* tanklaivio avarijos, kai 37 000 tonų išsiliejusios naftos užteršė 2 100 km Aliaskos pakrantės. 1995 m. sproguos dar vienai paštu atsiųstai bombai, kuri, beje, buvo skirta ne jam, o išėjusiam į pensiją ankstesniam prezidentui Williamui Dennisonui, žuvo medienos pramonės lobistų grupės Kalifornijos miškų asociacijos prezidentas Gilbertas Brentas Murray'us.

BYLOS TYRIMAS

Į FTB akiratį T. Kaczynskis pateko 1978 metais, kai sprogo pirmoji primityvi savadarbė bomba Čikagos universitete. FTB ir jos partneriams šio vienišo sprogdintojo medžioklė tapo rimtu iššūkiu beveik dvidešimčiai metų.

1979 m. UNABOMB bylai tirti buvo įkurta atskira FTB darbo grupė, į kurią buvo įtrauktas ATF (Alkoholio, tabako, šaunamųjų ginklų ir sprogmenų biuras) ir JAV pašto inspekcijos tarnyba. Šią darbo grupę sudarė daugiau nei 150 etatinių tyrėjų, analitikų ir kitokių profesijų žmonių. Ieškodama įkalčių, komanda atliko visas įmanomas sprogmenų komponentų ekspertizes ir išsamiai ištyrė aukų gyvenimą. Tačiau naudos iš tyrimų buvo nedaug, nes Unabomberis stengėsi nepalikti jokių pėdsakų, savo sprogmenis konstruodamas iš paprasčiausių buitinių atliekų.

Aukas, kaip vėliau paaiškėjo, jis taip pat rinkdavosi be jokios sistemos, tiesiog skaitydamas įvairius straipsnius bibliotekoje.

FTB agentai greitai nustatė, kad sprogdintojas yra iš Čikagos, vėliau gyvenęs Jutoje ir Kalifornijoje. Ši informacija vėliau pasitvirtino. Kiek sunkiau tyrėjams sekėsi nustatyti jo užsiėmimą – buvo keliamos pačios įvairiausios versijos apie jo profesiją – nuo lėktuvų kūrėjo iki mokslininko. Buvo spėliojama netgi dėl lyties: nors tyrėjai manė, kad sprogdintojas greičiausiai bus vyras, tačiau tarp įtariamųjų pateko ir kelios moterys.

Lūžis byloje įvyko 1995 m. Prieš paskelbiant manifestą, FTB surengė daug spaudos konferencijų, prašydama visuomenės padėti susekti Unabomberį. Po to, kai manifestas pasirodė *The Washington Post* ir *The New York Times*, tūkstančiai žmonių ėmė skambinti, prisistatinėti sprogdintojais arba pranešinėti apie galimus įtariamuosius. Vienas pranešimas pasirodė labai intriguojantis: Davidas Kaczynskis apibūdino savo psichologinių problemų kamuojamą brolių Teda, užaugusį Čikagoje, dėščiusį Kalifornijos universitete Berklyje (kur buvo paliktos dvi bombos), tada kurį laiką gyvenusį Solt Leik Sityje, po to apsigyvenusį namelyje, kurį broliai pastatė netoli Linkolno, Montanoje. Geografinė informacija, taip pat manifesto ištraukos, kurios buvo publikuojamos prieš paskelbiant visą tekstą, teksto formuluotės įtikino Theodoro Kaczynskio brolio žmoną paraginti vyrą perskaityti visą manifestą.

Kaczynskio brolis suserimo. Čikagoje jis nusamdė privatų seklį Susaną Swansoną, kad jis atliktų slaptą brolio veiklos tyrimą. Vėliau Davidas pasamdė Vašingtone dirbusį advokatą Tony Bisceglie'į, kuris susistemino Swansono surinktus įrodymus ir palaiškė ryšius su FTB. Davidas norėjo apsaugoti savo brolių, jei FTB puolimo metu kiltų pavojus jo gyvybei.

Davidas Kaczynskis bandė išlikti nežinomas, tačiau netrukus jis buvo atpažintas, o po kelių dienų FTB agentai apklausė Davidą ir jo žmoną. Šio ir vėlesnių susitikimų metu Davidas pateikė

brolio rašytus laiškus originaliuose vokuose, taip leisdamas FTB darbo grupei pasinaudoti pašto antspaudais ir datomis, kad gautų daugiau informacijos apie Theodoro buvimo vietas tam tikru metu.

FTB kalbos analitikai nustatė, kad pateiktų dokumentų ir manifesto autorius yra tas pats žmogus. Ši analizė, sprogdinimų vietose surinkti įkalčiai bei Kaczynskio gyvenimo faktai kartu sudėjus rodė, kad Unabomberis identifiкуotas.

Kadaise Davidas žavėjosi vyresniuoju broliu ir netgi jį mėgdžiojo, tačiau vėliau nusprendė grįžti prie įprasto gyvenimo būdo. FTB jam garantavo, kad jis liks anonimas ir brolis nesužinos, kas jį išdavė, tačiau sandėris nepavyko, nes per *CBS News* 1996 m. balandžio pradžioje buvo paskelbta liudininko tapatybė. FTB atliko vidinį informacijos nuotėkio tyrimą, tačiau nieko nepavyko nustatyti.

Įdomu tai, kad FTB pareigūnai nebuvo vieningos nuomonės, jog būtent Theodoras Kaczynskis buvo manifesto autorius. Kratos orderyje pažymėta, kad daugybė ekspertų mano, jog manifestą parašė kitas asmuo.

1996 m. balandžio 3 d. tyrėjai areštavo T. Kaczynskį ir atliko kratą jo namuose. Ten jie rado gausybę bombų gamybos komponentų; 40 000 ranka rašytų žurnalų puslapių, kuriuose buvo aprašoma, kaip pasigaminti sprogmenis bei įvairių sprogdintojų nusikaltimai; viena nauja bomba jau buvo paruošta išsiųsti.

Pareigūnai taip pat rado originalų spausdintą „Technologinės visuomenės ir jos ateities“ rankraštį. Iki šiol UNABOMB buvo brangiausia FTB istorijoje vykdyta operacija.

NUOSPRENDIS IR BAUSMĖ

1996 m. balandžio mėnesį Didžioji Federalinė žiuri apkaltino T. Kaczynskį dėl neteisėto bombų gabenimo, siuntimo paštu, panaudojimo bei trijų nužudymų.

T. Kaczynskio advokatai, vadovaujami visuomenės gynėjų Michaelo Donahoe'ų ir Judy Clarke, bandė grįsti gynybą jo psichine negalia, kad išvengtų mirties bausmės, tačiau pats Kaczynskis atmetė šią strategiją. Jis pareikalavo atleisti advokatus ir pasamdyti pilietinių teisių advokatą Tony Serrą; Serra sutiko nesiremti psichine liga, o gynybą grįsti Kaczynskio pažiūromis, nukreiptomis prieš technologijas. Prašymą žiuri atmetė, o Kaczynskis bandė nusižudyti. Jį apžiūrėjęs psichiatras daktaras Sally Johnsonas padarė išvadą, kad kaltinamąjį kankina paranojinė šizofrenija ir paranojiškas asmenybės sutrikimas. Teismo psichiatras Parkas Dietzas teigė, kad T. Kaczynskis nesirgo psichoze, bet kentėjo nuo šizoidinio asmenybės sutrikimo. 2010 m. knygoje „Technological Slavery“ („Technologinė vergovė“) T. Kaczynskis teigė, kad du kalėjimo psichologai, kurie dažnai lankėsi pas jį ketverius metus, nenustatė jokios paranojinės šizofrenijos, o anksčiau nustatyta diagnozė buvo „juokinga“ ir „politinė“.

1998 m. sausio 21 d. paskelbta, kad „nepaisant psichiatrų išvadų“, Kaczynskis gali būti pakaltinamas ir stoti prieš teisną. Jis buvo nuteistas kalėjimu iki gyvos galvos be teisės prašyti amnestijos. Kalėjime pagarsėjo kaip rašytojas, parašęs ir savo atsiminimus „Truth Against Lies“ („Tiesa prieš melą“).

UNABOMBERIO ŽINUTĖ

Praėjus daugiau nei dvidešimčiai metų nuo Unabomberio įkalinimo jo manifestas tapo daugybės neformalių judėjimų – tiek realių, tiek internetinių bendruomenių – įkvėpimo šaltiniu. Jo tezėmis remiasi anarchistai, primitivistai ir neoluditai, jį dažnai cituoja ekofašistai. Beje, nors kai kurios kovingos neofašistų ir neonacių grupuotės taip pat remiasi Unabomberio manifestu, tačiau pats autorius niekada nebandė lygiuotis į kraštutinius

dešiniuosius, fašizmą laikė „pamišėlių ideologija“, o nacizmą savo manifeste apibūdino kaip „velnišką blogį“.

Ivykiai, sukrėtę JAV po 2020 metų prezidento rinkimų, taip pat neapsiėjo be Unabomberio tezių, nors vargu ar autorius priartėtų tokiam jo manifesto interpretavimui.

Susidomėjimo jo pažiūromis mastą ir fenomeną labai gerai atskleidžia 2017 metais *Netflix* sukurtas serialas „Manhunt: Unabomber“ („Unabomberio medžioklė“).

O praėjus 25-eriems metams nuo manifesto paskelbimo vis sunkiau paneigti tiesas, kurias skelbė jo autorius.

Vis didėjanti visuomenės priklausomybė nuo technologijų, sudėtingėjantys iššūkiai, susiję su duomenų privatumu, visuomenės susvetimėjimas, dramatiškai plintanti priklausomybė nuo narkotikų, nesuskaičiuojamos depresijos – Unabomberio ateities vizijos jau tapo mūsų realybe. Mintis apie „technologijų galios sutrikdymą“ taip pat atkartoją socialinius kritikų, pabrėždama prasmingą darbo trūkumą kaip pagrindinę socialinių problemų priežastį.

Be abejo, priemonės, kuriomis Unabomberis bandė priversti žmones atsigręžti į gresiančius pavojus, buvo absoliučiai nepriimtinos, smerktinos ir nusikalstamos. Tačiau jo siūsta žinutė be galo svarbi: jei norime išgyventi amžiuje, kai technologijos ir dirbtinis intelektas pranoksta žmogaus sugebėjimus, turime pasirengti technologiniams iššūkiams, su kuriais susiduriame jau šiandien.

Technologijų paplitimas pasaulyje jau pasiekė katastrofišką lygį.

O manifesto autorius daugiau nei prieš dvidešimt metų perspėjo: „Pramonės revoliucija ir jos padariniai tapo žmonijos nelaime“. Jis tvirtino, kad nuo pat pramonės revoliucijos pradžios žmonės mokėsi pasikliauti technologijomis. Ir tapo jų priklausomi. Absoliučiai. Kažkada technologijos žmonėms teikė pagalbą, o dabar jos tapo neišvengiama būtinybe. Be jų gyvenimas

taptų didele katastrofa. Kadangi tapome visiškai ir besąlygiškai priklausomi nuo šiuolaikinių technologijų, jų netektis būtų pražūtinga. Tačiau dar pražūtingiau – stiprinti šią priklausomybę ir prarasti gebėjimą savarankiškai gyventi.

Unabomberis rašė: „Jei sistema neveiks, pasekmės bet koku atveju bus labai skaudžios. Kuo galingesnė sistema, tuo pražūtingesnės bus gedimo pasekmės. Jei kas nors turi sugesti, geriau, kad tai įvyktų kuo anksčiau“.

Kada jis suprato, jog gyvename pernelyg technologizuotame pasaulyje? Seriale „Manhunt: Unabomber“ yra scena, kurioje pasakojama, kaip vieną kartą Čikagoje veikėjas išgirdo čiulbantį paukštį: deja, šis nebegiedojo savo įprastos giesmės, o tiesiog mėgdžiojo automobilio signalizacijos garsą.

Žinoma, siuntinėti po visą šalį bombas ir gyventi pirmą kartą gyvenimą nėra normalu. Tai psichiškai nestabilaus žmogaus požymiai. Kita vertus, manifesto autorius turėjo savo pasaulio matymą ir buvo surinkęs daugybę argumentų jį pagrįsti: jo kritika kairiųjų ir konservatorių pažiūroms buvo esminė, nes pirmųjų ideologija grindžiama kaltės jausmu ir vidinėmis abejonėmis, o antrųjų – ekonomikos pažanga ir tradicijų saugojimu, taigi abiem atvejais kartinės sąvokos nesuderinamos. Jo samprotavimai apie tai, kad natūralūs ir prasmingi tikslai (išgyvenimas, dauginimasis, laimė) pralaimi prieš antrinius tikslus (pomėgiai, mėginant užpildyti tuščią laiką), labai novatoriški. Tenka pripažinti, kad šiuolaikinės kultūros kritika buvo nepaprastai pažangi.

Supratęs mūsų priklausomybės nuo technologijų pavojus, Unabomberis žengė klaidingu keliu: jis patikėjo, kad revoliucija gali šią problemą išspręsti (deja, „revoliucija surija savo vaikus“ – tai Prancūzijos revoliucijos laikais gimęs labai teisingas posakis!), patikėjo, kad sprogdinimai privers pasaulį išsiklaustyti į jo perspektyvas. Dėl sprogdintojo kaltės žuvo trys žmonės, daugybė patyrė

sunkių sužalojimų. Tam, kad būtų išgirstas, jis atsisakė gintis, remdamasis psichine liga, ir pripažino savo nusikaltimus. Dėl šios priežasties jis dabar kali vienutėje, esančioje maksimalaus saugumo lygio kalėjime. Tačiau fakto, kad Unabomberio perspėjimai buvo teisingi, negalima atmesti. Šiandien daugelis jo teiginių atrodo labiau pagrįsti nei prieš dvidešimt penkerius metus. Pažvelkime į save ir nuoširdžiai pasakykime, kad žmonija žengia į priekį pozityviausia kryptimi. Kad nematome, kokia vartotojiška tapo visuomenė, nematome augančio abejingumo, egoizmo ir egocentrizmo, pražūtingo poveikio savo planetai? Augančios įtampos ir nesibaigiančių beprasmiškų lenktynių? Reikia tik kibirkšties, kuri išprovokuotų didelį gaisrą. Viena kibirkštis – ir pamatysime tikrąją žmogaus prigimtį.

Leidėjai

LITERATŪRA

Moreno, Jonathan (2012). *Mind Wars: Brain Science and the Military in the 21st Century*. Bellevue Literary Press, NYU School of Medicine.

MKUltra: Inside the CIA's Cold War mind control experiments. *The Week*, November 22, 2017.

Chase, Alston. Harvard and the Making of the Unabomber. *The Atlantic*, August 21, 2014.

Oops. RadioLab, June 28, 2010.

Cockburn, Alexander (October 18, 1999). CIA Shrinks & LSD. CounterPunch, September 7, 2015.

Sperber, Michael (2010). Dostoyevsky's Stalker and Other Essays on Psychopathology and the Arts. *University Press of America*. p. 41.

Interview with Ted Kaczynski, Administrative Maximum Facility Prison, Florence, Colorado. *Earth-First Journal*. June 1999.

Elson, John (July 10, 1995). Murderer's Manifesto. *Time*.

https://en.wikipedia.org/wiki/Ted_Kaczynski

Skaitykite likusius
142 iš **160** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Tai 35 000 žodžių manifestas, kurį parašė serijinis sprogdintojas, JAV žiniasklaidos pramintas Unabomberiu. Siekiant sustabdyti tolesnius išpuolius, jam pačiam reikalaujant, 1995 m. rugsėjo 19 d. šį tekstą išspausdino „The New York Times“. Nors spauda tuo metu praminė tekstą bepročio rašliava, manifestas sužavėjo ryškiausius žmonijos protus, o šiandien darosi tiesiog neįmanoma ignoruoti tiesos, slypinčios jo autoriaus perspėjimuose.

Mes tapsime visiškai priklausomi nuo technologijų, kurios darys visus sudėtingesnius ir palies visus mūsų gyvenimo aspektus. Mūsų asmeniniai duomenys bus sunkiai apsaugomi ir valdomi didžiųjų korporacijų bei politikų, kurie sieks mus išnaudoti. Dėl technologijų suklestėjimo mes sirgsime depresija, o mūsų vaikai rizikuos perduoti narkotikų. Visiems mums katastrofiškai truks gyvenimo prasmės... Unabomberio ateities vizija tapo mūsų visuomenės realybe.

Šis tekstas (kurio dėka, beje, Unabomberis galiausiai buvo indentifikuotas ir sučiuptas) – genialus traktatas apie išgyvenimą laikais, kurie mūsų dar laukia – kai suklestės dirbtinis intelektas ir išnyks galutinė riba tarp žmonių ir mašinų.

Šio teksto autorius **Theodore'as Kaczynkis** yra nuteistas iki gyvos galvos be teisės prašyti pasigailėjimo. Vienu metu jis buvo ieškomiausias žmogus Amerikoje, atsakingas už šešiolika sprogimų, kurių metu žuvo 3 žmonės ir 23 buvo sužeisti. Užtruko beveik dvidešimt metų, kol FTB identifikavo ir suėmė sprogdintoją, kai šis pats kreipėsi į žiniasklaidą ir pasiūlė beprecedentę sutartį – nutraukti jo asmeninį karą prieš technologizuotą visuomenę, jei svarbiausi JAV dienraščiai paskelbs apie šio karo priežastis. Radikali technologinės visuomenės kritika T. Kaczynskio išplatintame manifeste išjudino daugelio žmonių protus.

„Jei tai bepročio darbas, tai daugelio politinių filosofų – Jeano Jacqueso Rousseau, Tomo Paine'o, Karlo Marxo – darbai vargu ar yra protingesni.“

- Kalifornijos universiteto politikos mokslų profesorius Jamesas Q. Wilsonas

